

GOSPODARKA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Wybrane zagadnienia rynku wewnętrznego

Autor: [red. Henryk Bąk](#), [Grażyna Wojtkowska-Łodej](#),

Wstęp

Publikacja stanowi kontynuację prac badawczych prowadzonych przez pracowników Instytutu Handlu Zagranicznego i Studiów Europejskich Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie nad zagadnieniami obecności gospodarczej Polski w Unii Europejskiej.

W niniejszym opracowaniu zebrano studia prowadzone w latach 2007-2008 w ramach badań statutowych „Polska w Unii Europejskiej” oraz badań własnych.

Autorami są głównie pracownicy Kolegium Gospodarki Światowej SGH.

W pracy podjęto próbę zarysowania wybranych aspektów funkcjonowania gospodarki polskiej w ramach wewnętrznego rynku unijnego. Kształtowanie się wewnętrznego rynku unijnego jest długotrwałym procesem, podlegającym ciągłym zmianom, na który wpływają zarówno modyfikacje regulacji unijnych, jak i poszczególne rodzaje polityki gospodarczej UE. Te uwarunkowania muszą brać pod uwagę podmioty działające na wewnętrznym rynku.

Przedstawione w pracy badania zostały ujęte w trzech częściach.

W części I, w sześciu rozdziałach, zaprezentowane zostały niektóre aspekty ogólne, finansowe i monetarne mające wpływ na uregulowania oraz funkcjonowanie rynku wewnętrznego. W rozdziale 1 przedstawiono pozycję Polski w świetle

kryteriów Strategii lizbońskiej oraz wnioski wynikające z raportu z realizacji Krajowego programu reform na lata 2005-2008. W rozdziale 2 omówiono w szerokim zakresie uregulowania prawne określające warunki, możliwości i sposoby pozyskiwania środków z funduszu spójności i z funduszy strukturalnych oraz problemy, jakie pojawiły się zarówno na etapie opracowywania poszczególnych programów operacyjnych i regionalnych, jak i na etapie ich stosowania w praktyce. W rozdziale tym przedstawiono też szeroki materiał faktograficzny wskazujący na zakres wykorzystania środków unijnych według stanu na koniec 2008 r. Wysokość możliwych do pozyskania środków z kasy unijnej zależy od reguł polityki budżetowej prowadzonej przez UE. W rozdziale 3 przedstawione zostały reguły kształtowania budżetu ogólnego WE, a także omówiono stanowisko oraz zaangażowanie Polski w prace nad reformą unijnej polityki budżetowej. Istotny będzie w tym przypadku w szczególności zakres finansowania wspólnej polityki rolnej i polityki spójności. Właściwe wykorzystanie środków unijnych przyczynia się bez wątpienia do pogłębiania konwergencji realnej gospodarki polskiej z innymi państwami UE, a w szczególności ze strefą euro, co stwarza lepsze warunki funkcjonowania gospodarki polskiej na wewnętrznym rynku unijnym. Nie mniej ważnym czynnikiem w tym zakresie są kwestie monetarne. Wprowadzenie wspólnej waluty euro przyczyniło się do znacznego ułatwienia funkcjonowania podmiotów gospodarczych na wewnętrznym rynku. Wspólna waluta, charakteryzująca się wysoką stabilnością, w istocie „spięła” poszczególne krajowe rynki we wspólny rynek wewnętrzny. W rozdziale 4 omówione zostały reguły (cele i narzędzia) wspólnej polityki monetarnej strefy euro. Dokonano także krytycznej analizy strategii monetarnej EBC opartej na dwóch filarach, czyli na analizie ekonomicznej czynników wpływających na wskaźniki kształtowania się cen oraz na analizie wpływu czynników

monetarnych na wewnętrzną stabilność euro. W rozdziale 5 zaprezentowana została droga dojścia Słowenii i Słowacji do wspólnej waluty. Korzyści ze stosowania wspólnej waluty ujawniły się w szczególności w ostatnim okresie na skutek wystąpienia światowego kryzysu finansowego. Kraje pozostające poza strefą euro mają znaczne problemy z utrzymaniem stabilności własnego pieniądza. Podmioty gospodarcze ponoszą dotkliwe skutki wstrząsów walutowych. Uzupełnieniem części ogólnej są rozważania na temat wspólnej polityki handlowej, a także analiza wpływu Polski na wypracowywanie nowych kierunków tej polityki (rozdział 6). W części II, obejmującej pięć rozdziałów, przedstawiono wybrane aspekty funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Część tę otwiera analiza polskiego rynku finansowego przedstawiona na tle systemów finansowych w państwach UE (rozdział 7). W rozdziale tym zasygnalizowano też skutki kryzysu finansowego dla krajowych instytucji finansowych i sfery realnej gospodarki. W rozdziale 8 zaprezentowano rozważania dotyczące wewnętrznego rynku energii w Unii Europejskiej. Problematyka ta nabiera szczególnego znaczenia wobec wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi i rosnącym w Europie uzależnieniem od importu nośników energii. W przeprowadzonej analizie podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy w polskiej gospodarce, uwzględniając uwarunkowania formalnie otwartego rynku energii, obserwuje się rynkowe zachowania podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych w zakresie zaopatrywania w energię elektryczną i gaz ziemny. W rozdziale 9 poddano analizie proces tworzenia rynku wewnętrznego usług we Wspólnotach Europejskich. W następnym opracowaniu (rozdział 10) omówiono funkcjonowanie wewnętrznego rynku transportu lotniczego oraz rolę rynku polskiego, a także miejsce Polski w europejskim systemie transportu lotniczego. Główny nacisk został

położony na analizę zmian zachodzących na rynku europejskim w ostatnich latach i ocenę wpływu tych zmian na rynek polski. Rozważania w tej części opracowania zamyka analiza zmian w handlu Polski z Unią Europejską (rozdział 11).

W opracowaniu tym przebadano zarówno handel między-, jak i wewnątrzgałęziowy, jego dynamikę, zmiany wolumenu, struktury rodzajowej i geograficznej.

W części III poddano analizie funkcjonowanie polskich przedsiębiorstw na rynku unijnym. Część tę otwiera rozdział 12 przedstawiający analizę wpływu funduszy strukturalnych, w szczególności Sektorowego programu operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” (SPO WKP), na konkurencyjność polskich przedsiębiorstw. Zaprezentowano wstępną ocenę rezultatów wdrożenia wspomnianego programu operacyjnego, a także jego wpływ na poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia u beneficjentów.

W rozdziale 13 podjęto rozważania dotyczące kwestii opodatkowania dochodów przedsiębiorstw jako obszaru konkurencji między poszczególnymi państwami Unii Europejskiej. Opodatkowanie dochodów przedsiębiorstw stanowi jeden z głównych obszarów międzynarodowej konkurencji podatkowej, w szczególności na wspólnym rynku UE. Polska będzie w stanie skutecznie uczestniczyć w tej konkurencji tylko wówczas, gdy finanse publiczne zostaną zreformowane tak szybko, jak to jest możliwe. W rozdziale 14 przedmiotem analizy jest dopuszczalność pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w Unii Europejskiej. Autor omówił w tym opracowaniu zarówno zasady udzielania pomocy publicznej (pomocy horyzontalnej, sektorowej i regionalnej), jak i odstępstwa od zasad jej udzielania. Część III zamyka obszerne opracowanie (rozdział 15) zawierające wyniki badań empirycznych przeprowadzonych na przykładzie 156 przedsiębiorstw branży elektromaszynowej, jednej z najważniejszych gałęzi polskiego przemysłu,

silnie zaangażowanej w procesy internacjonalizacji. Na podstawie tych badań dokonano analizy modeli biznesowych polskich przedsiębiorstw, stosowanych w praktyce na wewnętrznym rynku unijnym. W rozdziale tym przedstawiono także autorską koncepcję modelu biznesu oraz dokonano klasyfikacji modeli. W zakończeniu zaprezentowane zostały podstawowe obszary wspólnego rynku, które powinny być przedmiotem szczególnych prac w ramach UE w przyszłości. Publikacja adresowana jest do studentów, uczestników specjalistycznych kursów i szkoleń, a także do praktyków gospodarczych i pracowników administracji publicznej. W załączonym do pracy aneksie zawarto najważniejsze dane Eurostatu prezentujące podstawowe wskaźniki rozwoju gospodarczego poszczególnych państw unijnych na tle UE-27.

Opis

Przedstawione w pracy badania zostały ujęte w trzech częściach:

- w pierwszej zaprezentowane zostały niektóre aspekty ogólne, finansowe i monetarne mające wpływ na uregulowania oraz funkcjonowanie rynku wewnętrznego
- w drugiej przedstawiono wybrane funkcjonowania rynku wewnętrznego
- w trzeciej poddano analizie funkcjonowanie polskich przedsiębiorstw na rynku unijnym.

W zakończeniu zaprezentowane zostały podstawowe sfery wspólnego rynku, które powinny być przedmiotem szczególnych prac w ramach UE w przyszłości.

Książka jest adresowana do studentów, uczestników specjalistycznych kursów i szkoleń, a także do praktyków gospodarczych i pracowników administracji publicznej.

Spis treści

Wstęp

Część I. Aspekty ogólne, finansowe i monetarne

1. Polska w Unii Europejskiej w aspekcie realizacji Strategii lizbońskiej (*Ewelina Szczep-Pietkiewicz*)

2. Wykorzystanie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności przez Polskę (*Alicja Ryszkiewicz*)

3. Przegląd budżetu ogólnego WE - stanowisko Polski (*Magdalena Proczek, Maria Janczak*)

4. Polityka pieniężna Europejskiego Banku Centralnego (*Zenon Marciniak*)

5. Wejście wybranych nowych państw członkowskich do strefy euro.

Wnioski dla Polski (*Henryk Bąk*)

6. Wpływ Polski na wspólną politykę handlową UE (*Ewa Kaliszuk*)

Część II. Funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Wybrane zagadnienia

7. Polski system finansowy na tle systemów finansowych w krajach UE (*Dobiesław Tymoczko*)

8. Polska na rynku energii w Unii Europejskiej (*Grażyna Wojtkowska-Łodej*)

9. Rynek wewnętrzny usług w Unii Europejskiej (*Wanda Dugiel*)

10. Funkcjonowanie wewnętrznego rynku transportu lotniczego UE (*Dariusz Kaliński*)

11. Analiza zmian w handlu Polski z Unią Europejską (*Elżbieta Czarny, Katarzyna Śledziwska*)

Część III. Funkcjonowanie polskich przedsiębiorstw na rynku unijnym

12. Wpływ realizacji Sektorowego programu operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” na poziom konkurencyjności polskich przedsiębiorstw (*Agnieszka Królikowska*)

13. Opodatkowanie dochodów przedsiębiorstw jako obszar konkurencji między krajami Unii Europejskiej (*Leokadia Oręziak*)

14. Dopuszczalność pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w Unii Europejskiej
(*Adam A. Ambroziak*)

15. Modele biznesu polskich przedsiębiorstw na rynku Unii Europejskiej. Przykład przedsiębiorstw przemysłu elektromaszynowego (*Tomasz Gołębiowski, Teresa Magdalena Dudzik, Małgorzata Lewandowska, Marzanna Katarzyna Witek-Hajduk*)

Aneks statystyczny

Zakończenie